

ASSITEJ MANIFEST

Lastel ja noortel
on õigus osa
saada kunstist
ja loometööst ka
kriisi ajal, eriti just
kriisi ajal.

ASSITEJ Manifest

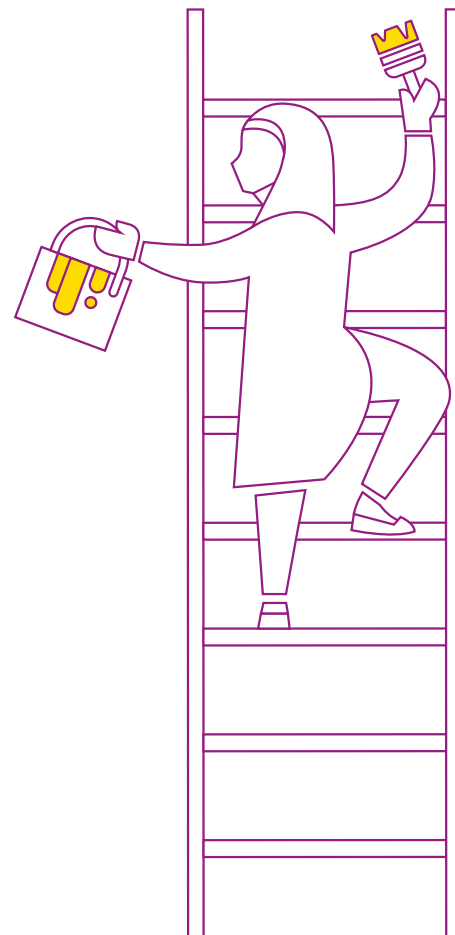
ASSITEJ¹ ehk lastele ja noortele mängivate teatrite rahvusvaheline ühendus usub, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklite 13 ja 31 osas tuleb riikidel oma kohustuste täitmiseks veel väga palju ära teha.

Eriti kehtib see praeguses pandeemiaolukorras, kui on hädavajalik tagada igale lapsele võrdsed ja õiglased võimalused elada kestlikus ja turvalises maailmas. Läbi kunsti ja kultuuri saame kujutleda sellist maailma, millist me soovime luua koos laste ja noortega nende endi jaoks, kunst ja kultuur on seega määrava tähtsusega, kui me rakendame meetmeid, et tagada ühiskonnale paremad tingimused.

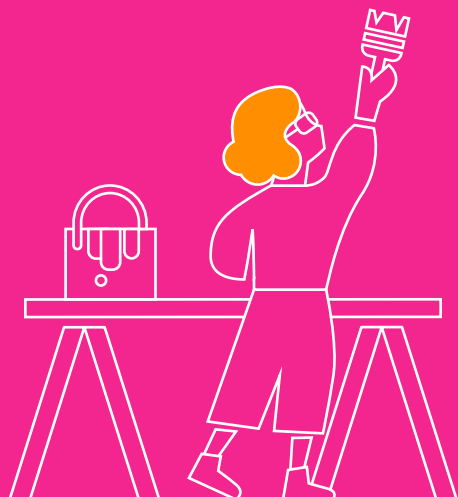
Praegu on loomevaldkond eriti haavatavas seisus, olles saanud tugeva hoobi COVID-19 ja sellele järgnenud majandusolukorra tõttu. Kunst ja loomeinimesed etendavad olulist rolli inimkonna eneseväljenduse, kriitilise mõtlemise, tervise ja heaolu seisukohalt. Lastel ja noortel on õigus osa saada kunstist ja loometööst ka kriisi ajal, eriti just kriisi ajal.

Me mõistame, et iga riigi või piirkonna olud on erinevad, on teistsugused süsteemid ja murekohad. ASSITEJ toetab alljärgnevat manifesti kui universaalseid meetmeid, mis on vajalikud selleks, et meie lapsed ja noored saaksid läbi kunsti areneda ja kasvada.

ASSITEJ soovitab lapsi ning noori kaasata, nendega konsulteerida ja koostööd teha, et tagada ka nende arvamuste ja seisukohtade esindatus kõikvõimalikel tasanditel (ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 12)².

- 1 ASSITEJ on ühendus, mis esindab noorele vaatajatele suunatud teatrit ja etenduskunste laiemalt, interdistsiplinaarset lähenemist.
- 2 We invite national centres to adapt the language used in this document to the cultural context in which they operate. For example, the phrase “children with disabilities” can be replaced by “disabled children” or “children with special needs”, depending on what is considered the most appropriate within your cultural context. If there are questions about inclusivity in particular, we suggest that national centres speak to IIAN (International Inclusive Arts Network) to open dialogue about the language of inclusivity.

1

Üleskutse kodanikele

- 1.1 toetada kõigi laste ja noorte õigust saada osa kunstist ja kultuurist ning üle maailma üksteisega suhelda;

- 1.2 luua sidemeid loomeinimeste ja organisatsioonide vahel, kes tegelevad puuetega laste ja noortega ja/või haavatavate ning riskigruppi kuuluvate laste ja noortega, et tagada ligipääs kunstile kõigis gruppides, olgu need pagulased, haiglates ja lastekodudes viibivad lapsed, noored õigusrikkujad; ning

---

- 1.3 levitada käesolevat Manifesti võimalikult laialdaselt ning kohandada Manifesti, et seda konkreetsetes valdkondades kasutada.

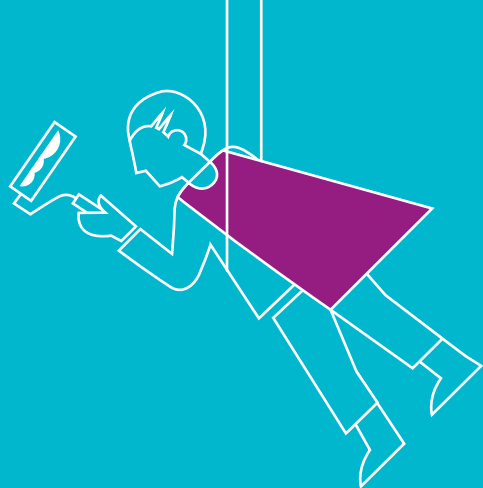
2

Üleskutse valitsustele

- 2.1 töötada välja valdkondade ülesed strateegiad, teha koostööd erinevate ministeeriumide vahel, et toetada laste ja noorte terviklikku arengut läbi kunsti ja loomingu (nt kultuuri-, tervishoiu, haridus- ja keskkonnaministeeriumid, sotsiaalse arengu, turismi ja ettevõtluse arendamise osakonnad); ning

---

- 2.2 järgida poliitikasuundi, mis peavad ühiskonna heaolu, taastus- ja vastupanuvõime seisukohalt oluliseks muuhulgas laste ja noorte kultuurialaseid õigusi.

3

Üleskutse poliitilistele erakondadele

- 3.1** viidata oma manifestides, programmides ja prioriteetides üksikasjalikult ja konkreetselt ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklitele 13 ja 31;

- 3.2** võtta artiklite 13 ja 31 osas vastu järjepidevad, kaasavad ja pikaajalised poliitilised strateegiad, näha nende poliitikasuundade toetamiseks ette vastavad rahalised vahendid;

- 3.3** 3.3 töötada välja suunised haridusasutustele, et siduda kunstid õppekavaga ning tagada ligipääs kunstile; ning

---

- 3.4** kaasata lapsi otsuste tegemisel ja poliitika kujundamisel.

4

Üleskutse haridusministeer ja -osakondadele

- 4.1** tagada, et loovusel, mängul ja kunstidel oleks õppekavas oluline roll kogu haridustee vältel, sealhulgas koolieelses hariduses ning

---

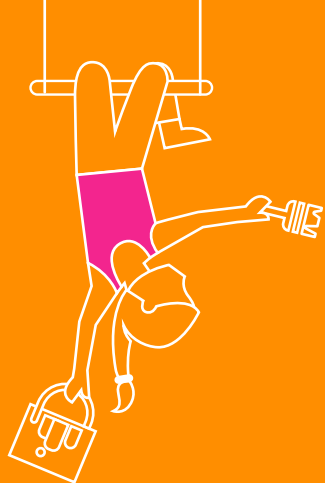
- 4.2** tagada, et kunst oleks olulisel kohal õpetajakoolituses;

- 4.3** tagada, et kunstide õpetajad ja praktikud oleks integreeritud kooli õppeprotsessi täisväärtuslike spetsialistidena; ning

---

- 4.4** eemaldada majanduslikud, sotsiaalsed ja geograafilised tõkked, mis takistavad ligipääsu kultuurielamustele.

5

Üleskutse kuuriministriumidele ja -osakondadele

- 5.1** tagada järjepidevad, pikaajalised ja piisavad rahalised vahendid ning strateegiline toetus selleks, et kõigil lastel ja noortel oleks võrdne ja täielik ligipääs kunstidele;

- 5.2** tagada kvaliteetsed kaasavad programmid lastele ja noortele

---

- 5.3** tagada võrdne tasu kõigile loomeprogrammi tegijatele, olenemata sellest, kas nende tegevus on suunatud lastele ja noortele või täiskasvanutele;

- 5.4** tagada laste ja noorte loomevaldkonna proportsionaalne rahastamine, vastavalt demograafilisele olukorrale; ning

---

- 5.5** tellida, koguda ja jagada teadusuuringute andmeid rahvusvaheliste mudelite kohta, mis toetavad lastele, noortele ja nende peredele mõeldud loomevaldkonda, astuda samme selleks, et viia riiklikud standardid kogu maailma parimate praktikate tasemele.

6

Üleskutse kohalikele omavalitsustele

- 6.1** väärtustada kunsti rolli kõigi laste ja noorte arengus;

- 6.2** tagada ligipääs vajalikele ressurssidele, rajatistele ja avalikule ruumile, et kõik lapsed, noored ja nende pered saaksid osa kunstist; ning

---

- 6.3** toetada ja luua sidemeid kogukonna koolide ja loomeorganisatsioonide vahel.

7

Üleskutse kunstinõukogudele

- 7.1 toetada oma programmides kaasavaid ja kultuuriliselt mitmekesiseid teoseid;

- 7.2 tagada, et lastele ja noortele ning nende peredele suunatud teoste staatus oleks samaväärne täiskasvanutele mõeldud teostega;

- 7.3 töötada välja konkreetsed poliitikasuunad lastele ja noortele (vanuses 0-18 aastat) mõeldud loomesektorile;

- 7.4 koostöös kohalike omavalitsustega riiklikul, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil seada lastele ja noortele suunatud loomesektor olulisele kohale;

- 7.5 tagada lastele ja noortele ning nende peredele suunatud loomesektorile piisav rahastus, mis oleks proportsionaalne riigi demograafilise olukorraga ning mis aitaks tagada ligipääsu ja kõrge kvaliteedi ja madalad piletihinnad. .

8

Üleskutse loomeorganisatsioonidele ja -asutustele (teatrid jm)

- 8.1 astele ja noortele suunatud teoste puhul seada eesmärgiks kõige kõrgemad standardid;

- 8.2 seada lastele ja noortele ning nende peredele mõeldud teosed oma programmis esikohale;

- 8.3 tagada tihe koostöö ja partnerlussuhted haridusministeeriumiga;

- 8.4 tagada, et lapsed ja noored oleksid esindatud nõukogu või muul otsuseid langetaval tasandil; ning

---

- 8.5 eemaldada tõkked, mis takistavad laste, noorte ja nende perede ligipääsu loomeprogrammidele ja hoonetele.

9

Üleskutse koolidele ja koolieelsetele lasteasutustele

- 9.1** teha koostööd vastavate ministeeriumite ja osakondadega, et kunst ja kultuur oleks õppekavades olulisel kohal;

- 9.2** tagada, et lastel ja noortel oleks aega mängimiseks ning ligipääs loomingulisele tegevusele;

- 9.3** tagada lastele ja noortele ligipääs võimalikult erinevatele kultuurielamustele;

- 9.4** julgustada lapsevanemaid ja hooldajaid, et nad hindaks oma laste kunstilisi saavutusi ja kogemusi; ning

---

- 9.5** integreerida loometegevus ja kunstid kogu õppeprotsessi läbi terve õppekava.

10

Üleskutse meediale

- 10.1** riiklikus ajakirjanduses pöörata rohkem tähelepanu kunstile ja kultuurile, mis on suunatud lastele, noortele ja nende peredele;

- 10.2** tagada, et lastele ja noortele ja nende peredele suunatud programmid oleks ligipääsetavad, kõrge kvaliteediga ning kajastaks nende endi elusid, keeli ja kultuurilist mitmekesisust; ning

---

- 10.3** tunnistada, et avalikul ringhäälingul on eriline vastutus laste, noorte ja nende perede ees.

ASSITEJ

- 11.1** kaasab professionaalseid loomeisikuid ning asjaomaseid osapooli ja teeb koostööd konkreetsete meetmete osas, et toetada riiklikul, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil lastele ja noortele suunatud loomesektorit;
-
- 11.2** 11.2 kogub erinevate riikide parimaid praktikaid, mis on heaks näiteks koostööst loomevaldkonna/hariduse/valitsuse vahel, et koostada kogumik edukatest projektidest ja poliitikasuundadest;
-
- 11.3** toob välja tõendeid seoste kohta kunstide, heaolu ja vaimse tervise vahel;
-
- 11.4** korraldab arutelusid kaasates erinevate valdkondade eksperte, et uurida, kuidas saab kunst mõjutada erinevaid valdkondi (nt sotsiaalne areng, haridus, tervishoid jne);
-
- 11.5** koostab kirjade põhjad, mida saata valitsustele ja muudele asutustele, saadab kirju ASSITEJ liikmete toetuseks (riiklikud keskused, võrgustikud, üksikliikmed), et käesolevat manifesti levitada; ning
-
- 11.6** toetab liikmeid manifesti levitamisel, et tagada laste ja noorte õigused ligipääsuks kunstile ja kultuurile.

ÜRO lapse õiguste konventsioon

Artikkel 13

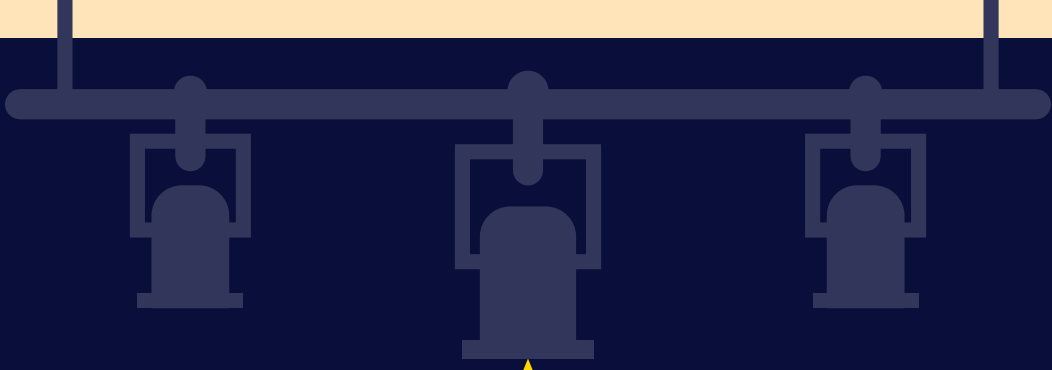
Lapsel on sõnavabadus; see sisaldab vabadust riigipiiridest sõltumata suuliselt, kirjalikult või trükis, kunsti vormis või mõnel muul, lapse enda valitud viisil, taotlema, vastu võtta ja edasi anda informatsiooni ning igasuguseid ideid.

Artikkel 31

Igal lapsel on õigus puhkusele ja jõudeajale, mida ta saab kasutada mänguks ja meelelahutuslikuks tegevuseks vastavalt eale ning vabaks osavõtuks kultuuri- ja kunstielust.

Osalisriigid austavad ja arendavad lapse õigust täiel määral osaleda kultuuri- ja kunstielus ning soodustavad vastavate võrdsete võimaluste pakkumist kultuuri-, kunsti-, meelelahutus- ja jõudeajategevuseks.

www.assitej-international.org